

Forslag

til

Lov om statstilskud til private gymnasieskoler.

Fremsat den 2. februar 1961 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Private gymnasieskoler oppebærer statstilskud, såfremt:

a) Skolen har eksamensret. Tilskud vil som regel først kunne oppebæres, når studentereksamen har været afholdt mindst en gang i de sidst forløbne 2 år.

b) Det gennemsnitlige elevtal beregnet over en periode på de 3 sidste skoleår ikke har været mindre end 8 pr. gymnasieklasse og 3. realklasse og ikke mindre end 16 pr. 1. og 2. realklasse.

c) Skolen underkaster sig pædagogisk tilsyn fra statens side.

d) Skolen følger de til enhver tid gældende regler for aflønning af statsskolernes lærere.

e) Skolens rektor og lærere er medlemmer af vedkommende pensionskasse, for så vidt de opfylder betingelserne herfor.

f) Skolen i tilfælde af sygdom blandt lærerpersonalet følger de regler, der gælder for statsskolernes lærere.

g) Skolen, i det omfang pladsforholdene tillader det, er villig til i gymnasieklasserne at modtage elever, der henvises af det offentlige skolevæsen som egnede til optagelse.

§ 2. Til driften af de private gymnasieskoler yder staten et tilskud på 90 pct. af skolernes udgifter til lærerlønninger samt et tilskud på 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. skematime, bortset fra udgiften til lærerlønninger. I beregningen af statsskolernes bruttoudgift pr. time indgår ikke udgiften til forrentning og afskrivning samt udgifter og indtægter ved statens kostafdelinger.

Stk. 2. Ved beregning af tilskud efter stk. 1 kan højst medregnes 2 realklasserækker; for timer i overskydende klasser beregnes et tilskud på 85 pct. af lærerlønningerne.

Stk. 3. For år, i hvilke skolen har mindre end gennemsnitlig 14 elever pr. gymnasieklasse og 3. realklasse og 20 elever pr. 1. og 2. realklasse, nedsættes det samlede tilskud efter forholdet mellem gennemsnitselevtalet og dette elevtal.

Stk. 4. Det samlede tilskud til en skole, der ikke er en selvejende institution, må over en 3-årig periode ikke overstige nettoudgiften ved driften af vedkommende skole.

§ 3. Til private gymnasieskoler, hvori undervisningen helt eller delvis besørges af ordensmedlemmer, der ikke oppebærer løn som statsskolernes lærere, fastsætter undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren de nærmere regler for beregningen af løntilskuddet, såfremt skolen i øvrigt opfylder tilskudsbetingelserne.

§ 4. Opføres der af en organisation, forening eller stedlig kreds en bygning til brug for en privat tilskudsberettiget gymnasieskole, kan der som hjælp til opførelsen ydes et lån af statskassen til et beløb af indtil halvdelen af opførelsesværdien, når følgende betingelser er opfyldt:

a. Skolen skal være en selvejende institution.

b. Den pågældende organisation, forening eller kreds selv have skaffet et beløb svarende til mindst $\frac{1}{6}$ af opførelsesværdien. Dette beløb kan under særlige omstændigheder tillades sikret ved pant i ejendommen efter statslånet. Er beløbet fremskaffet ved lån, skal rentefod og afbetalingsvilkår godkendes af undervisningsministeren.

c. Planer og tegninger skal være godkendt af undervisningsministeren.

Stk. 2. For statslånet, der er afdragsfrit, men forrentes med 4 pct. p. a., gives der staten oprykkende panteret i bygninger med grund og tilhører næst efter et lån, der ikke må overstige $\frac{1}{3}$ af ejendommens værdi.

Stk. 3. Lånet er fra statens side uopsigeligt, så længe lånevilkårene nøje overholdes, og bygningen anvendes til det oprindelige formål.

Stk. 4. På lignende vilkår kan der ydes lån til køb af bygninger til brug for disse skoler. Statslånet fastsættes i forhold til købesummen, der skal godkendes af undervisningsministeren.

§ 5. Efter samme regler som i § 4 angivet kan der ydes statslån til en i denne lov omhandlet skole, når nybygninger, større ombygninger eller forbedringer og større anskaffelser af inventar eller undervisningsmateriel er nødvendige for at bringe skolen i tidssvarende stand. Der kan i så fald i statslån ydes indtil 75 pct. af udgiften ved foretagelsen af de pågældende foranstaltninger; det samlede statstilskud kan dog højst andrage 50 pct. af skolens samlede værdi, fastsat efter en fornyet vurdering.

§ 6. Når en af de bestående skoler opdannes til en selvejende institution, kan der, når skolens forhold skønnes at tale derfor, efter samme regler som i § 4 angivet ydes statslån til gennemførelse heraf.

§ 7. Er der til den private gymnasieskole knyttet hovedskoleklasser, kan der ydes statstilskud til disse klasser efter reglerne i lov nr. 416 af 12. juni 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning m. m. med senere ændringer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 214

af 21. maj 1960, for så vidt optagelse og undervisning af eleverne i disse klasser sker efter de for folkeskolen gældende regler.

Stk. 2. Statstilskud til 8. hovedskoleklasse og 9. klasse knyttet til en privat tilskudsberettiget gymnasieskole ydes efter reglerne i § 2.

§ 8. I tilfælde af salg af en skole, til hvilken der ydes tilskud efter denne lov, er det en betingelse for fortsat ydelse af tilskud, at salgsvilkårene er godkendt af undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 2. Ved fastsættelse af skolens salgsværdi kan statstilskuddet ikke medregnes.

§ 9. Nærværende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

§ 10. Undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af denne lov.

§ 11. Bestemmelserne i denne lov, der for de private gymnasieskoler vedkommende træder i stedet for lov nr. 188 af 5. juni 1959 om statstilskud til private gymnasieskoler og om statstilskud til private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte, får virkning fra 1. april 1960.

Stk. 2. De efter lov nr. 188 af 5. juni 1959 tilskudsberettigede mellemskoleklasser og realklasser er tilskudsberettigede som realklasser efter denne lov, indtil de afløses af realklasser efter lov nr. 165 af 7. juni 1958 om gymnasieskoler.

Bemærkninger til lovforslaget.

Vedtagelsen af lov nr. 163 af 7. juni 1958 om ændringer af lov om folkeskolen og af lov nr. 165 af samme dato om gymnasieskoler i forbindelse med de ved lønningslovene af 7. juni 1958 givne nye bestemmelser om statstjenestemændenes lønninger m. m. nødvendiggjorde vedtagelsen af lov nr. 188 af 5. juni 1959 om statstilskud til private gymnasie-

skoler og til private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte, der trådte i stedet for lov nr. 192 af 15. marts 1947 om statstilskud til private gymnasieskoler og til private mellem- og realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte.

Som omtalt i bemærkningerne til forslaget til ovennævnte lov nr. 188 af 5. juni 1959 (jfr. F. T.

1958-59, tillæg A, sp. 2307) og ved undervisningsministerens forelæggelse af lovforslaget (jfr. F. T. 1958-59, sp. 3465) medførte forskellige forhold, såsom virkningerne af de nye skolelove og mulighederne for en ændring af beregningen og fordelingen af udgifterne til de offentlige eksamensskoler i de tre hovedstadskommuner — den storkøbenhavnske refusionsordning — som var det grundlag, hvorpå de heromhandlede skolers tilskudsordning hvilede, at den ændring af tilskudsordningen, der blev gennemført ved den førnævnte tilskudslov fra 1959, kun indebar en økonomisk a jourføring af tilskudsudelserne, men ingen fravigelse af de dagældende tilskudsprincipper.

Ved lov nr. 236 af 10. juni 1960 om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler ophævedes den storkøbenhavnske refusionsordning, og hermed bortfaldt grundlaget for beregning af tilskud efter den førnævnte gældende tilskudslov fra 1959.

Som erstatning for det hidtidige beregningsgrundlag har man for de private gymnasieskolers vedkommende fundet det naturligt at anvende fordelingslovens tilskudsordning, således at der i stedet for det hidtidige driftstilskud, der for hver time i gymnasieskolen udgjorde 80 pct. af bruttoudgiften — derunder forrentning og afskrivning — pr. time ved driften af de offentlige gymnasieskoler i de 3 hovedstadskommuner, fremtidig ydes et lærerlønstilskud på 90 pct. af skolens udgifter til lærerløninger samt et tilskud på 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. skematime bortset fra udgiften til lærerløninger samt fra udgiften til forrentning og afskrivning.

Ved gennemførelsen af denne tilskudsordning opnår man dels, at tilskuddet beregnes direkte på grundlag af de af skolerne reelt afholdte udgifter til lærerløninger og dels, at der tilvejebringes ensartede tilskudsforhold for private og kommunale gymnasieskoler, hvilket betyder en væsentlig forenkling af tilskudsreglerne på dette område.

En beregning foretaget på grundlag af de private gymnasieskolers regnskaber for skoleåret 1958-59 viser, at udgiften til tilskud beregnet som 80 pct. af det storkøbenhavnske tilskudstal — den nugældende tilskudsordning — andrager ca. 7,9 mill. kr. medens udgiften til tilskud beregnet i overensstemmelse med forslaget til 90 pct. af lærerløningerne og 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. skematime, bortset fra udgiften til lærerløninger, andrager ca. 7,8 mill. kr.

Forslagets tilskudsregler vil således ikke betyde nogen forhøjelse af de faktiske tilskudsudgifter til de private gymnasieskoler. Forklaringen herpå er, at udgifterne til forrentning og afskrivning indgår

i det storkøbenhavnske tilskudstal, medens disse udgifter som foran nævnt ikke indgår i statsskolernes regnskaber.

For så vidt angår de private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte er som før nævnt beregningsgrundlaget for ydelsen af tilskud til disse også bortfaldet ved ophævelsen af den storkøbenhavnske refusionsordning, og indførelsen af en ny tilskudsordning for disse skoler vil derfor være nødvendig. Da det ikke vil være hensigtsmæssigt at benytte fordelingslovens tilskudsordning på realskoler, har man fundet det naturligst fremtidig at skille dem ud fra privatgymnasiernes tilskudslov, og man agter i stedet for i nær fremtid at fremsætte forslag til en særlig tilskudslov for disse skoler.

Til de enkelte bestemmelser i lovforslaget, der med undtagelse af tilskudsbestemmelsen i § 3 stort set er uforandrede bortset fra redaktionelle ændringer, bemærkes i øvrigt følgende:

Til § 1.

Bestemmelserne i denne paragraf erstatter bestemmelserne i § 2 i den nugældende lov.

I forslaget er ikke optaget en bestemmelse om, at skolen i sin undervisning skal stå mål med den offentlige skole, idet et sådant krav indgår blandt eksamensretbetingelserne.

Der er endvidere ikke længere foreskrevet almindelig økonomisk kontrol fra statens side, idet man ligesom for en række andre under undervisningsministeriet hørende tilskudsnydende skoleformer, der i vidt omfang er omdannet til selvejende institutioner, finder det tilstrækkeligt at kontrollere, at løningerne, der danner grundlag for størstedelen af tilskuddet, er udredt i overensstemmelse med de derfor gældende regler.

For så vidt angår skoler, der ikke er selvejende institutioner jfr. forslagets § 2 stk. 4, vil tilskudsanvisningen fortsat være betinget af en vis regnskabsmæssig kontrol.

Under betingelse a er med ordene „som regel“ indføjet en dispensationsbeføjelse i lighed med den, der gælder for studenterkurserne, jfr. § 2 i det samtidig forelagte lovforslag om tilskud til disse, således at der er mulighed for at yde tilskud til en skole, der endnu ikke har afholdt eksamen.

I tilslutning til betingelse c vil ministeriet senere udstede bekendtgørelse om, at skolerne følger de regler, som til enhver tid måtte være fastsat for statsskolerne med hensyn til skoleråd.

Under betingelse d stilles krav om, at skolernes lærerløninger udredes efter de for statsskolens lærere til enhver tid gældende lønsatser. Dette er

en ændring fra den nugældende lov, der henviser til lønningerne ved den offentlige skole. Da gymnasielærerne ved de private gymnasieskoler med underskole i København, Frederiksberg og Gentofte hidtil er blevet aflønnet med Københavns kommunes satser, der er højere end statsens, bliver det nødvendigt at etablere en overgangsordning, således at forslaget bestemmelser kun finder anvendelse på lærere, der ansættes efter lovens ikrafttræden, medens de lærere, der efter hidtidig praksis er lønnet med højere lønninger end statsens, bevarer denne status. Dog vil der for disse kun blive beregnet tilskud til den omregnede lærerlønning.

Til § 2.

Der henvises til de indledende bemærkninger om det ændrede tilskudsprincip, og de økonomiske følger heraf.

Efter den gældende lov ydes der til overskydende realklasser et tilskud pr. time på $66\frac{2}{3}$ pct. af bruttoudgiften — derunder forrentning og afskrivning — pr. time ved driften af samtlige af Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner drevne realskoler. Dette tilskud svarer til det tilskud, som de storkøbenhavnske private realskoler ifølge samme lov oppebærer. Da det må anses for sandsynligt, at disse realskoler fortsat vil anvende københavnerlønninger, medens gymnasieskolerne som ovenfor omtalt fremtidig lønner alle lærere med statsskolelønninger, vil den fremtidige tilskudsordning for realskolerne ikke være

umiddelbar anvendelig på de overskydende realklasser i gymnasieskolerne. Forslaget indeholder derfor en bestemmelse om, at overskydende realklasser ved de private gymnasieskoler, ligesom overskydende realklasser ved de kommunale gymnasieskoler, oppebærer tilskud på 85 pct. af lærerlønningerne.

Til § 3.

Denne paragraf erstatter lovens § 5, efter hvilken der kan ydes statstilskud efter nærmere bestemmelse på finansloven.

I forslaget overlades det til undervisningsministeren at fastsætte de nærmere regler for beregningen af løntilskud, medens disse skoler i øvrigt oppebærer timetilskud som andre gymnasieskoler, ligesom ordningen har været hidtil.

Til §§ 4-10.

Disse paragraffer svarer til §§ 6-12 i lov nr. 188 af 5. juni 1959. Bestemmelserne om statslån i §§ 4-6 vil være anvendelige også på kostafdelinger med boliger for inspektionshavende lærere, ligesom tilfældet er efter den nugældende lov, (jvf. undervisningsministeriets cirkulære af 16. juli 1959 til de private eksamensskoler angående statslån).

Til § 11.

De ændrede tilskudsregler foreslås indført med virkning fra 1. april 1960. I øvrigt svarer denne paragraf til § 13 i lov nr. 188 af 5. juni 1959.